

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ФІЛОСОФСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА КУЛЬТУРИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана географічного факультету з
навчальної роботи
Володимир ПАСЬКО
«27» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УКРАЇНСЬКА ТА ЗАРУБІЖНА КУЛЬТУРА

для студентів

галузь знань
спеціальність
рівень вищої освіти
ступінь вищої освіти
освітня програма

10 Природничі науки
103 Науки про Землю
Перший (бакалаврський)
Бакалавр
«Геоєкологія та екосистемні послуги»

вид дисципліни

Обов'язкова

Форма навчання Денна

Навчальний рік 2025/2026

Семестр 4

Кількість кредитів ECTS 3

Мова викладання, навчання та

оцінювання українська

Форма підсумкового контролю залік

Викладач: **Омельченко Вікторія Юріївна**, кандидат філософських наук, доцент, доцент
кафедри української філософії та культури філософського факультету

Пролонговано: На 20___ /20___ н.р. _____ (_____)
“___” _____ 20___ р.

КИЇВ – 2025

Розробник:

Омельченко Вікторія Юріївна, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри української філософії та культури філософського факультету

ЗАТВЕРДЖЕНО

«26» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри



доцент Людмила БІЛОУС

Протокол № 1 від «26» серпня 2025 року

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

Протокол № 7 від «27» серпня 2025 року

Голова науково-методичної комісії  доцент Наталія КОРОГОДА

«27» серпня 2025 року

1. Мета дисципліни – забезпечення філософсько-культурологічної складової підготовки висококваліфікованого, конкурентоздатного, інтегрованого у європейський та світовий науково - освітній простір фахівця освітнього ступеня «Бакалавр», який здобув теоретичні та практичні знання, вміння та навички, що достатні для виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю. Змістовною метою вивчення дисципліни є осмислення української культури у контексті єдиного культурного простору гуманістичних цінностей, її місця в єдиному лоні європейської, світової цивілізаційної парадигми та створення цілісного уявлення про причинно-наслідкові зв'язки у галузі культури. Саме, сфера культури визначає спосіб мислення людини, громадянина та сприяє формуванню «національної» та «громадянської» ідентичностей. У межах засвоєння дисципліни «Українська та зарубіжна культура» студенти набувають розуміння контексту виникнення тих чи інших явищ, феноменів, процесів у сфері культури, опановують такі поняття як: «культура», «етнос», «народ», «нація», «народна культура», «національна культура», «український авангард», «модерн», «постмодерн» і ін., ознайомлюються з тенденціями сучасної європейської та світової культури, вивчають основні історичні етапи розвитку європейської культури та характерні риси української культури, особливості функціонування провідних культурних інституцій в Україні та «культурною дипломатією» як «м'якою силою». Засвоєння курсу «Українська та зарубіжна культура» сприяє розвитку здатності до абстрактного та критичного мислення, здатності до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, самостійного та обґрунтованого мислення, здатності до креативного і лідерського мислення. У межах засвоєння дисципліни студент не лише опановує поняттєво-категоріальний апарат, а й знайомиться з культурологічними концепціями, вагомими художньо-мистецькими, інтелектуальними, суспільно значущими здобутками, основними мистецькими напрямками, течіями та постатями, які є визначальними для розуміння предмету «Української та зарубіжної культури». До числа пріоритетних завдань курсу належить засвоєння знань про об'єкт, предмет, методи української та зарубіжної культури, її поняттєво-категоріального апарату, основних історичних етапів її розвитку, характерних ознак. Формування у студентів навичок роботи з першоджерелами, їх аналітичним осмисленням та інтерпретацією наукової літератури з дисципліни «Українська та зарубіжна культура». Зasadничою метою даного курсу виступає формування у студентів культури наукового мислення, здатності до критичного аналізу, формування їх «громадянської» та «національної» ідентичностей, високого загальноосвітнього, фахового та культурного рівня здобувача вищої освіти, що відповідає виконанню професійних обов'язків за спеціальністю 103 Науки про Землю.

2. Попередні вимоги до вибору навчальної дисципліни:

До початку опанування даного курсу студенти **мають бути обізнаними** з основами періодизації історії розвитку цивілізації та культури, знати базові культурологічні поняття та категорії (на рівні випускника загальноосвітніх навчальних закладів I–III ступенів); володіти знаннями, вміннями та навичками, передбаченими стандартом середньої освіти з дисциплін «Історія України», «Українська мова та література», «Всесвітня історія», «Зарубіжна література». Тобто,

1. **Вміти** працювати з першоджерелами, науковою та коментуючою літературою, послуговуватись методом активної інтерпретації, застосовувати сучасні інформаційні та комунікативні технології у навчанні, використовувати інформаційні технології для презентації результатів власного навчання, володіти елементарними навичками роботи в команді – академічній групі.

Виявляти здатність до критичного мислення та застосовувати аналітичні здібності щодо осмислення, переосмислення та інтерпретації історико-культурного матеріалу, що виноситься до розгляду. Саме така тріада принципів сприятиме не лише засвоєнню

інформації і набуттю знань, але й дозволить розуміти контекст та сформулювати власне судження щодо досліджуваного матеріалу. Такий підхід корелює з переліком загальних компетентностей навчання за освітньо-професійною програмою за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 103 Науки про Землю, галузі знань 10 Природничі науки у відповідності із стандартом вищої освіти України.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна програма «Українська та зарубіжна культура» створена на базі наукової школи кафедри української філософії і культури філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (автори програми: Русин М.Ю., Руденко С.В., Семикрас В.В.). Навчальна дисципліна «Українська та зарубіжна культура» є складовою програм підготовки фахівців з вищою освітою освітнього ступеню бакалавра усіх галузей знань та спеціальностей Київського національного університету імені Тараса Шевченка і належить до групи обов'язкових навчальних дисциплін для забезпечення загальних компетентностей випускників освітнього ступеня бакалавра (Наказ ректора №1094-32 від 30.12.2014 р. <http://nmc.univ.kiev.ua/doc.htm>). Курс «Українська та зарубіжна культура» є надважливим у контексті формування національної свідомості, ідентичності, розуміння місця та ролі української культури у світовому культурному процесі.

Вивчення курсу передбачає опанування здобувачем вищої освіти ряду компетентностей, достатніх для досягнення мети та основних завдань цієї програми, а також достатніх для виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю.

Програма курсу розрахована на 3 кредити ЄКТС.

Основними формами навчальних занять постають лекції, семінарські заняття та консультації. Програма складається із 13 тем, які опрацьовуються під час навчальних занять та самостійної роботи студентів. Заключною формою контролю виконання навчальної програми є залік.

4. Завдання (навчальні цілі):

- сформувати у здобувача вищої освіти першого рівня низку загальних компетентностей, які достатні для виконання професійних обов'язків за спеціальністю 103 Науки про Землю;
- якісно організувати самостійну роботу студентів в межах навчальної програми, забезпечити системний взаємозв'язок із навчальними заняттями та самостійною роботою;
- забезпечити якісне структуроване керівництво самостійною роботою студентів;
- забезпечити проміжний та підсумковий контроль виконання студентами вимог навчальної програми;
- забезпечити повне досягнення студентами програмних компетентностей та очікуваних результатів навчання за дисципліною «Українська та зарубіжна культура».
- **ЗК01.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- **ЗК02.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- **ЗК05.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- **ЗК09.** Здатність працювати в команді.

Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з
Код	Результат навчання			
				дисципліни
	Знати:			
1.1	Поняття культури та його багатозначність. Основні функції культури. Основи періодизації української та зарубіжної культури. Предметне поле та завдання культурологічних досліджень. Основи культурної дипломатії України	Лекція, семінар, самостійна робота	Письмова робота, презентації, залікова робота	5
1.2	Міфологію як історично першу форму світогляду. Від архаїчного до політичного міфу. Співвідношення понять «нація», «народ», «етнос». «Національна ідея», за В'ячеславом Липинським. Періодизацію та світоглядні засади античності. Філософію як особливу форму культури античності. Характерні риси слов'янської міфології.	Лекція, семінар, самостійна робота	Письмова робота, презентації, залікова робота	5
1.3	Періодизацію та світоглядні засади Середньовічної культури. Роль християнства у розвитку Середньовічної культури. Європейське середньовічне мистецтво: основні напрями. Становлення університетської освіти і науки в епоху Середньовіччя. Значення християнства для культури Київської держави. Софія Київська як символ державності та духовності. Мистецтво Київської держави: загальна характеристика. Філософська та соціально-політична думка Київської держави: загальна характеристика.	Лекція, семінар, самостійна робота	Письмова робота, презентації, залікова робота	5
1.4	Періодизацію та загальну характеристику епохи Відродження. Мистецтво Відродження: основні напрями та представники. Загальна характеристика феномену гуманізму. Тенденції та явища українського раннього відродження. Гуманістичний напрям в українській культурі. Феномен українського бароко та його специфічні риси (музика, література, архітектура, образотворче мистецтво).	Лекція, семінар, самостійна робота	Письмова робота, презентації, залікова робота	5

1.5	Світоглядні засади культури Просвітництва. «Відповідь на питання: Що таке Просвітництво?», за Е.Кантом. Мистецтво епохи Просвітництва: основні напрями. Зародження наукового світогляду. Рух Реформації в Європі. Братський рух та полемічна література на українських землях.	Лекція, семінар, самостійна робота	Письмова робота, презентації, залікова робота	5
	Культурно-історичну епоха Нового	Лекція, семінар,	Письмова	5

1.6	часу (XIX століття). Мистецтво: основні напрями та представники. Науково-технічна революція та криза європейських наук. Українську культуру XIX століття. Дворянський період. Народницький період. Модерний період.	самостійна робота	робота, презентації, залікова робота	
1.7	Поняття модерну, модернізму, постмодерну, метамодерну. Основні напрями розвитку європейського мистецтва XX століття. Проблема глобалізації. Проблема мультикультуралізму. Проблема культурної універсалізації. Модерн як проект національного культуротворення. Феномен українського модерну. Авангард. Великі імена української культури.	Лекція, семінар, самостійна робота	Письмова робота, презентації, залікова робота	5
	Вміти:			
2.1	демонструвати навички роботи з першоджерелами з наукових, культурологічних досліджень	Лекція, семінар, самостійна робота	Письмова робота, презентації, залікова робота	5
2.2	проводити міжкультурні дослідження, використовуючи понятійно-категоріальний апарат культурології та новітні методи та підходи для характеристики соціокультурних процесів, що відбуваються в культурних регіонах світу	Лекція, семінар, самостійна робота	Письмова робота, презентації, залікова робота	10
2.3	виявляти досвід поколінь та історичні уроки розвитку етнонації, української природи, мови, держави, культури, людини	Лекція, семінар, самостійна робота	Письмова робота, презентації, залікова робота	5
2.4	визначати шляхи збереження та відтворення культурних традицій різних культурних регіонів світу та української культури	Лекція, семінар, самостійна робота	Письмова робота, презентації, залікова робота	5
2.5	сприяти аналізу тенденцій, закономірностей, причин та наслідків розвитку й проблем сучасності	Лекція, семінар, самостійна робота	Письмова робота, презентації, залікова робота	5
2.6	здатність визначати самобутні риси української культури в інтелектуальній та художній сферах, темах українського фольклору та ціннісно-сміслових і знаково-комунікативних механізмах на шляхах культурної само ідентифікації	Лекція, семінар, самостійна робота	Письмова робота, презентації, залікова робота	5

	комунікація:			
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої культурологічної літератури в підготовці до семінарських занять та написання самостійних робіт;	Лекція, семінар, самостійна робота	Письмова робота, презентації, залікова робота	5
	презентувати результати проведених	Лекція, семінар,	Письмова	5
3.2	культурологічних досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів;	самостійна робота	робота, презентації, залікова робота	
3.3	вести полеміку стосовно питань ділової культури в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом культурології.	Лекція, семінар, самостійна робота	Письмова робота, презентації, залікова робота	5
	автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу із культурологічних досліджень, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Лекція, семінар, самостійна робота	Письмова робота, презентації, залікова робота	5
4.2	вирішувати комплексні завдання, пов'язанні із верифікацією результатів існуючих оприлюднених культурологічних досліджень.	Лекція, семінар, самостійна робота	Письмова робота, презентації, залікова робота	5
4.3	брати участь у роботі фахових аналітичних груп, вирішувати в межах свого фаху задачі різного рівня складності.	Лекція, семінар, самостійна робота	Письмова робота, презентації, залік	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни Програмні результати навчання	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3
ПРН02. Використовувати усно і письмово професійну українську мову.	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН13. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення, зокрема й щодо організації екосистемних послуг.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки

Максимальна підсумкова оцінка за цю навчальну дисципліну становить 100 балів, з яких максимальна кількість балів за підсумками поточного оцінювання становить 80 балів, за результатами підсумкового оцінювання – 20 балів.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується шляхом додавання кількості балів, отриманих за результатами поточного оцінювання, та кількості балів, отриманих за підсумковою формою контролю (залік); для успішного завершення вивчення дисципліни сума таких балів не може бути меншою ніж 60 балів.

Схема формування оцінки:

Оцінка формується як накопичувальна за наступною формулою:

$$\text{ПО} = \text{КЗ} + \text{ОЗ}, \text{ де}$$

ПО – підсумкова оцінка – максимально становить **100 балів**

КЗ – оцінка виконання проміжних контрольних заходів – максимально становить **80 балів**

ОЗ – оцінка за залік (підсумкового контрольного заходу) – максимально становить **20 балів**.

7.1 Форми оцінювання

7.1.1. Форми поточного оцінювання:

- 1) підготовка презентацій від 0 до 3 балів за семінарське заняття;
- 2) усний захист презентацій від 0 до 4 балів за семінарське заняття;
- 3) доповнення до усної відповіді від 0 до 1 балу за семінарське заняття;
- 4) виконання та презентація теоретико - аналітичного проекту – від 1 до 24 балів;

Максимальна кількість балів, яку може одержати здобувач освіти за підсумками поточного оцінювання впродовж семестру складає 80 балів. Для отримання позитивної підсумкової оцінки за навчальну дисципліну мінімальна кількість балів за підсумками поточного оцінювання не може бути меншою, ніж 40 балів (60% від максимального порогового рівня поточного оцінювання (80 балів)).

Щодо таких форм поточного оцінювання як виконання теоретико - аналітичного проекту, наукової доповіді та презентації її матеріалів встановлений мінімальний пороговий рівень оцінки (10 балів), недосягнення якого означає, що за даною формою оцінювання здобувач освіти набрав 0 балів.

При фактичному отриманні здобувачем освіти за підсумками поточного оцінювання більше ніж 60 балів, зарахуванню підлягають лише 60 балів.

Семестрове оцінювання (виконання проміжних контрольних заходів):

Загальна оцінка за семестр формується на основі формули:

$$CO = OC3 + OT, \text{ де}$$

CO – семестрова оцінка (максимально – **80 балів**)

OC3 – оцінка за виконання завдань семінарських занять (максимально – **60 балів**)

OT – оцінка за виконання теоретико - аналітичного проєкту – (максимально – **24 бали**).

1) OC3 – оцінка за виконання завдань семінарських занять (**7 семінарів** **максимально по 8 балів = 56 балів**):

- підготовка презентації за темою семінарських занять оцінюється за інформативним наповненням **від 0 до 3 балів**.

- усна відповідь на семінарському занятті оцінюється **від 0 до 4 балів**,

- доповнення на семінарському занятті – **від 0 до 1 балу**.

Критерії оцінювання усної відповіді на семінарі:

5 балів – студент (-ка) у повному обсязі відповідає на запитання, демонструє знання з теми, критично мислить, не припускається помилок;

2 бали – студент (-ка) відповідає на запитання, демонструє знання з теми, припустившись однієї фактичної та/або методичної помилки;

1 бал – студент (-ка) відповідає на запитання, демонструє поверхневі знання з теми, мислить не критично або не аналітично, припускається помилок;

0 балів – студент (-ка) не відповідає на запитання або порушив (-ла) норми академічної доброчесності.

Організація оцінювання семінарських занять:

Семінарські заняття проводяться у формі усного обговорення студентами спільно з викладачем виконаних завдань у формі презентацій, які **мають містити від 10 до 15 слайдів** (без урахування титульної сторінки). На титульній сторінці зазначається **тема роботи і прізвища виконавців**.

Студенти повинні надіслати виконані у формі презентації на задану тему завдання **не пізніше 15-00 робочого дня, який передуює встановленому розкладом часу проведення семінарського заняття**, на створену адресу електронної пошти викладача.

Відвідування семінарських занять та участь у обговоренні виконаних завдань є обов'язковими. У разі відмови студента (студентки) без поважних причин брати участь у обговоренні питань семінарського заняття, відмови без поважних причин від презентації виконаних завдань та від відповіді на запитання викладача й студентів, викладач може оцінити такого студента оцінкою «0».

У разі відсутності студента (студентки) на семінарському занятті з поважних

причин, виконане завдання оцінюється у встановлений термін, а у журналі обліку успішності поруч із оцінкою робиться відмітка про відсутність студента на семінарському занятті з поважної причини «НП».

У разі відсутності на семінарському занятті **без поважної причини**, викладач може оцінити такого студента оцінкою «0». У журналі обліку успішності поруч із оцінкою робиться відмітка про відсутність студента на семінарському занятті без поважної причини «Н».

Викладач повідомляє оцінки за виконані завдання поточного семінарського заняття до завершення поточного семінарського заняття.

7.2. **ОТ** (*максимально – 24 бали*) – оцінка за виконання теоретико - аналітичного проєкту. Тему можна обрати із запропонованого переліку або узгодити з викладачем. Перелік тем:

- Розробити стратегію повоєнного відновлення тієї чи іншої галузі культури/пам'ятки архітектури/деокупованого міста.
- Культурна дипломатія. Концепція «м'якої сили».
- Топоніми вулиць, місця пам'яті, відродження історичної правди та значення наративу культури у контексті російсько-української війни.
- Софія Київська. Мозаїки і фрески. Іконопис. Центр духовності і державності.
- Національний художній музей України. Історія і колекція. Цінність і значення для сьогодення.
- Амазонка українського авангарду Олександра Екстер.
- Феномен Соні Делоне. Еволюція поглядів.
- Лідерка «шістдесятників» Алла Горська.
- Засновник театру «Березіль» Лесь Курбас.
- Поетичне кіно Сергія Параджанова.

Критерії оцінювання теоретико - аналітичного проєкту:

1. Робота має містити структуру: вступ, основний зміст, висновки, посилання на опрацьовану літературу, ілюстрації (за необхідності). 2. Робота має бути виконаною самостійно. У разі виявлення академічної недобросовісності, використання ChatGPT робота не зараховується. 3. Робота має бути надісланою у встановлену викладачем дату.

Підсумковий контроль (залік).

Здійснюється у формі тесту (Google Forms), який доступний у визначений час на платформі дистанційного навчання

Максимальна оцінка за залік складає **20 балів**.

Умовою допуску до заліку є виконання студентом завдань семінарських занять з оцінкою **не менше 40 балів**.

Організація оцінювання заліку.

Тест складається з **20 питань закритого типу** (з 1 або 2 правильними варіантами відповідей із запропонованих), кожне з яких оцінюється від 0 до 1 бала. Тест формується випадковим (рандомним) чином.

Тест доступний в день заліку на платформі електронного навчання Google Forms

впродовж однієї години, але з початком виконання тесту кожному студенту він доступний впродовж 20 хвилин – 1 хвилина на 1 питання.

Результати виконання заліку у тестовій формі студенти мають по завершенні роботи; за потреби – оголошуються не пізніше 14-00 наступного після заліку дня.

Загалом формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (друга редакція), що введено в дію наказом ректора № 170-32 від 11 квітня 2022 року

7.3 Шкала відповідності

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура курсу

Тематичний план лекцій та семінарських занять

№ тем	Назви теми	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
1	Вступ до курсу. Від поняття культура до стратегії гуманітарної політики України. Періодизація культури. Поняття «етнос», «народ», «нація». «Національна ідея» за В.Липинським. Етнічна історія кримських татар та інших корінних народів Криму у контексті осмислення феномену «нації». Законодавство у сфері культури. Культурна дипломатія в Україні. Ренесанс української культури під час війни.	4		2
2	Міфологія як історично перша форма людської свідомості. Характерні особливості, сутнісні ознаки «архаїчного» міфу («архетипи» Карла Густава Юнга як спосіб прочитання міфів). Від архаїчного до політичного міфу.	2		2
3	Античність як тип культури. Поняття античного полісу та демократії, поняття «ідеальної держави» Платона. Міфологія Стародавньої Греції та Стародавнього Риму	4		2
4	Міфологічні уявлення давніх слов'ян	2		2
5	Культура європейського Середньовіччя. Становлення університетської освіти і науки в епоху Середньовіччя. Романський та готичний стилі архітектури	2		2

6	Культура Київської Русі IX – перша пол. XIII ст. Прийняття християнства як релігійно-культурний проект. Походження Києворуської державності: культурологічний аспект. Архітектура, книжна справа, книжкова мініатюра та літературна традиція, музична культура Київської Русі. Софія Київська: образ Премудрості Божої і проект культури та державотворення. Східнослов'янський культурний простір XIII - XV ст. Тенденції та явища Передвідродження.	2		2
7	Культура європейського Відродження. Мистецтво епохи Відродження. Культура українського (козацького) бароко XVII - поч. XVIII ст. Естетика українського бароко. Феномен Йогана Георга Пінзеля: загадка і велич генія українського рококо і бароко. Від бароко до класицизму. Українська культура ранньомодерної доби.	2		2
8	Рух Реформації в Європі	2		2
9	Культура європейського Просвітництва. Світоглядні засади культурної епохи Просвітництва. «Відповідь на питання: Що таке Просвітництво?» Е.Канта. Кінець староукраїнської барокової культури. Григорій Сковорода. Просвітництво в Україні.	2		2
10	Підготовка і презентація теоретико - аналітичного проекту			2
11	Новий час. Західноєвропейська культура XIX століття. Класична українська культура □ Оформлення класичної культури (I пол XIX ст). Український романтизм. Кирило-Мефодіївське товариство. Т.Г.Шевченко. Модерн. Модернізм кінця XIX - першого десятиліття XX ст.	2		
12	Національно-культурний розвиток 20-х рр. XX ст. Український авангард: О.Богомазов, О. Екстер, В.Татлін та ін. Розстріляне Відродження. 30-40 рр. XX ст. Фундатор модерного українського театру Лесь Курбас. Феномен «шістдесятників». Алла Горська: лідерка, покоління нескорених. Культура України у радянському культурному просторі: 40-80 рр. XX ст. Національна культура епохи Незалежності. Проблеми культурної ідентифікації та «національної ідеї» (1991 - поч. XXI ст.)	2		
13	Постмодерн. Метамоделізм. Глобальні проблеми сучасної культури. Культурна політика як основа інформаційної та національної безпеки. Провідні інституції. Український інститут. Український культурний фонд. Довженко центр. Великі імена української культури. Історія української моди, національного одягу: поміж етнічним корінням і символами сьогодення. Українська культура під час війни.	4		
14	Консультація	2		
15	Залік			
	Всього	30		20

	Семінарські заняття			
--	---------------------	--	--	--

16	Семінарське заняття № 1. Поняття культури та його багатозначність. Основні функції культури. Основи періодизації культури. Методологічні засади вивчення культури. Поняття культури за Едвардом Тайлором «Первісна культура». Українська культура під час війни. Стратегії та смисли. Співвідношення понять «національна» та «народна» культура. Вплив штучного інтелекту на культуру. Біологія і культура за Робертом Сапольскі. Феномен культури за роботою «Коротка історія людства» Ювала Ноя Харарі. Культурна дипломатія: стратегія «м'якої сили». Становлення інфраструктури національної культури в часи розбудови держави. Культурні інституції України: Український інститут, Український інститут книги, Центр Довженка, Український культурний фонд та їх роль у промоції української культури.		2	
17	Семінарське заняття № 2. Міфосвідомість як історично перша форма суспільної свідомості. Класифікація архаїчних міфів. Поняття «міфу» за Мирославом Поповичем. Від «архаїчного» до «політичного» міфу. Український наратив проти російських міфів. Загальна характеристика міфології Стародавньої Греції та Стародавнього Риму. Античність: мистецтво, літературні та театральні традиції, освіта. Філософія як особлива форма культури античності. Слов'янські культурні джерела. Етнічні групи слов'ян. Міфологічний простір слов'янського язичництва: релігія, міфологія, культи. Античне мистецтво Північного Причорномор'я та його вплив на формування слов'янської міфології.		2	
18	Семінарське заняття № 3. Передумови формування та характерні риси культури європейського середньовіччя. Середньовіччя – «темні віки» vs доба лицарів та соборів. Середньовічне мистецтво. Романський та готичний стиль в архітектурі. Перші середньовічні університети: історія виникнення, структура, освітні, наукові та культурні тенденції. Витончена естетика Візантії та Київської Русі. Характерні ознаки, архітектура, фрески, мозаїка, живопис, іконопис. Перші кам'яні храми Київської Русі. Софія Київська: образ Премудрості Божої і проект культури та державотворення. Перекладна та оригінальна література Київської Русі. Зміст та значення першої пам'ятки оригінальної літератури, богословського трактату XI ст. «Слово про Закон і Благодать» Іларіона Київського.		2	

19	Семінарське заняття № 4. Відродження як культурна епоха. Періодизація: характерні ознаки. Від ідеї антропоцентризму до розквіту гуманізму. Образотворче мистецтво: основні напрями, твори, представники. Утопія у книжній культурі робіт Томаса Мора та Томаззо Кампанелли. Антиутопія «1984» Джорджа Орвелла та ін. Українські антиутопії. Ранньомодерна культура на українських землях: характерні ознаки. Сутність українського гуманізму. Внесок українських гуманістів у галузі правової, історіософської, суспільно-політичної та етичної проблематики. Братський рух та Острозький культурно-освітній осередок як відповідь на культурно-релігійну експансію. Гуманістично-реформаційні ідеї в культурі України XVI - початку XVII століть. Розвиток полемічної літератури. Київська братська школа та вчений гурток Лаврської друкарні. Культура української шляхти. Феномен козацтва як нової соціокультурної сили. Феномен барокової свідомості: основні напрями та представники. Архітектура, музика, живопис. Бароко як світоглядна модель епохи (архітектура, іконопис, гравєрство). Бароко і рококо в українському мистецтві. Зачинатель Львівської школи скульпторів Йоган Георг Пінзель. Києво-Могилянська академія. Григорій Сковорода.		2	
20	Семінарське заняття № 5. Становлення новоєвропейської культури: західний тип цивілізації. Сутність культури Просвітництва (за працею Е.Канта «Відповідь на питання: Що таке Просвітництво?»). Еволюція художнього стилю: пізнє бароко, рококо, класицизм. Музичне мистецтво (А.Ведель, М.Березовський, Д.Бортнянський). Романтизм як напрям європейського мистецтва XIX століття. Український романтизм: питомі ознаки. Молода Українська інтелігенція та зміцнення національної свідомості. Кирило-Мефодієвське товариство. Заснування «Громади» та «Просвіти». М.С.Грушевський та діяльність Наукового Товариства Шевченка (кінець XIX – поч. XX ст.). Поет чи громадянин (І.Франко, В.Антонович, В.Винниченко, М.Міхновський та ін.).		2	10
21	Семінарське заняття № 6. Культурні імпульси XX – XXI століть. Співвідношення понять «модерн», «модернізм». «постмодерн». Основні напрями розвитку європейського мистецтва XX – початку XXI ст. - експресіонізм, кубізм, футуризм, сюрреалізм, дадаїзм і т.ін. «Український авангард». «Українські мистці Парижа, 1900-1939 р.» (за В.Сусак). «Відродження» української культури (20-ті роки XX століття): політичні, історичні і культурні передумови; основні представники; причини згортання. «Розстріляне Відродження»: терор української інтелігенції (30-40 р.): література, поезія. Мистецтво vs ідеологія (метод соціалістичного реалізму). Значення шістдесятиництва і дисидентського руху у відновленні (становленні) демократичних прав і свобод в УРСР. Алла Горська. Українське поетичне кіно.		2	10

22	Семінарське заняття № 7. Проблеми глобалізації культури та мультикультуралізму в Європі. Історико-політичний контекст розвитку – криза раціональності, комплексна науково-технічна революція і неklasична наука, атомізоване суспільство і нові соціальні і правові моделі, світові війни як винищення народів і продуктивних сил, Некласична культура. Альтернативні підходи до культурно-історичного процесу: лінійний прогрес та полілінійність. Культурні універсалії як умова поєднання самобутності культур. Локальні культури в світі, що глобалізується. «Багатовимірний діалог» культур, збереження/уніфікація. Латиноамериканський культурний регіон; арабо-мусульманський культурний світ; африканський культурний регіон: особливості формування, релігійні вірування, мистецтво, сучасний розвиток. Українська культура епохи незалежності. Виклики та перспективи культурної ідентифікації. (1991 - поч. ХХІ ст.). Культура та культурна політика як основа національної безпеки. Культура, мистецтво та суспільство України під час війни. Музейна та виставкова справа сьогодні. Ренесанс українського театру, літератури, музики під час війни. Українська мода. Українське кіно.		2	5
	Консультації	1		
	ВСЬОГО:	30	14	45

Загальний обсяг – **90 год.**

Лекції – **30 год.**

Семінари – **14 год.**

Консультації – **1 год.**

Самостійна робота – **45 год.**

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

ОБОВ'ЯЗКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Абдулаєва Гульнара. Кримські татари: від етногенезу до державності. Гамазин. 2021. 408 с.
2. Аверинцев С.С. Софія – Логос. Словник. – К.: Дух і Літера, 2001. Режим доступу: <https://duh-i-litera.com/bookstore/sofija-logos-slovník>
3. Антонович Дмитро. Українська культура. – К., 1993. - <http://litopys.org.ua/cultur/cult.htm>
4. Грушевський М.С. Нарис історії українського народу.- К.:Либідь, 1991. Режим доступу: http://hrushevsky.nbu.gov.ua/cgi-bin/hrushevsky/person.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21STR=0000970

5. Грушевський М. Історія України-Руси. - <http://litopys.org.ua/>
6. Гундорова Т. Проявлення Слова. Дискусія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. – Львів, «Літопис», 1997. – 299 с. Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Hundorova_Tamara/ProYavlennia_slova_Dyskusiiia_rannoho_ukrainskoho_modernizmu/
7. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. – Київ: Портал, 2022. – 408 с.
8. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації XIX – XX століття. – 2022. – 656 с. - https://shron1.chtyvo.org.ua/Hrytsak_Yaroslav/Narys_istorii_Ukrainy.pdf
9. Дзюба І. Деякі проблеми і перспективи української культури. Режим доступу. - <https://www.radiosvoboda.org/a/1495357.html>
10. Історія світової культури: Навч. посіб. / Керівник авт. колективу Л.Т.Левчук. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 400 с. Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Levchuk_Larysa/Istoria_svitovoi_kultury.pdf
11. Історія української культури. За загальною редакцією Івана Крип'якевича. Київ– 2002 (за виданням 1937 року). Режим доступу: <http://litopys.org.ua/krypcult/krcult.htm>
12. Історія української культури. Київ, 2001. Том 1.- Розділ 9. Київська Русь. - <http://litopys.org.ua/>
13. Історія української культури. Том 2 (Українська культура XIII – першої половини XVII століть). Київ, 2001. - <http://litopys.org.ua/>
14. Кант Іммануїл. Відповідь на питання: Що таке Просвітництво?. - <https://vpered.wordpress.com/2019/07/04/kant-erklarung/>
15. Костенко Ліна. Гуманітарна аура нації або дефект головного дзеркала, <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/43036277-9461-4d24-b6a3-db7feb0cea18/content>.
16. Комтомаров Микола. Дві руські народності. - https://shron1.chtyvo.org.ua/Kostomarov/Dvi_ruski_narodnosti.pdf?
17. Крижанівський О., Плохій С. Історія церкви та релігійної думки в Україні. Книга 3. Кінець XVI – середина XIX століття. – К.: Либідь, 1994. - https://chtyvo.org.ua/authors/Plokhii_Serhii/Istoriia_tserkvy_ta_relihiinoi_dumky_v_Ukraini_Knyha_3_Kinets_XVI_-_seredyna_XIX_stolittia/
18. Лісовий В. Повернення часу. Політико-філософські роздуми. – К.: Дух і літера, 2019. – 712 с.
19. Липинський В. Листи до братів-хліборобів. Про ідею і організацію українського монархізму. Писані 1919-1926 р. [Електронний ресурс]. – Р.д.: http://shron2.chtyvo.org.ua/Lypynskyi_Viacheslav/Lysty_do_BrativKhiborobiv_pro_id_eiu_i_organizatsiiu_ukrainskoho_monarkhizmu.pdf
20. Маркаде Ж.-К. Малевич. Родовід, 2013. – 304 с.
21. Омельченко, В, Гордійчук О. Культура: точка опори державності у контексті постаті, поглядів та ідей Юрія Липи (Львів)/ Юрій Липа: стратегія нації та культура українського духу (з нагоди 125-річчя від дня народження): збірник наукових праць за матеріалами всеукраїнської мультидисциплінарної науково-практичної конференції з міжнародною участю 12-13 червня 2025 року/ наукова редакторка проф. Тетяна Єщенко. Львів: ДНП «Львівський національний

- медичний університет імені Данила Галицького», 2025. 550 с.С.363-372.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Zbirnyk_statei/Yurii_Lypa_stratehiia_natsii_i_kultura_ukra_inskoho_dukhu.pdf?
22. Омельченко В.Ю. Митрополит Андрей Шептицький: утвердження моральних чеснот. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія Філософія. 2025. 1 (12), 89-94. DOI: <https://doi.org/10.17721/2523-4064.2025/12-15/23>
23. Омельченко В. Соня Делоне: Жінка.Мисткиня. Модельєрка/ International Scientific Conference «The Days of Science of the Faculty of Philosophy – 2025» [Abstracts]/ Ed.boards: A.Konverskyi [and other]. - Kyiv: Publishing center «Kyiv University», 2025. – 1049 p. 394-397. <https://daysofscience-knu.net.ua/index.php/conference/issue/view/14/81>
24. Омельченко В. До питання про культурну дипломатію та стратегію гуманітарної політики./ International Scientific Conference «The Days of Science of the Faculty of Philosophy – 2024» [Abstracts]/ Ed.board: A.Konverskyi [and other]. – Kyiv: Publishing center «Kyiv University», 2024.- 740 p. 302-309. <https://daysofscience-knu.net.ua/index.php/conference/issue/view/13/80>
25. Омельченко В.Ю. Алла Горська: лідерка смислів, мисткиня свободи, жінка в красі її правдивої проявленості/ ГЗ Гендер. Екологія. Здоров'я. До 75-річчя видання книги «Друга стаття» (1949) Сімони де Бовуар: матеріали VIII Міжнародної міждисциплінарної конференції (м.Харків, 24-25 жовтня 2025 р.) / ред. кол.: О.А.Наконечна, К.І.Карпенко, В.О. Абашнік. Харків: ХНМУ, 2025. 223 с. С.112-115. <https://repo.knmu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5e9067a5-c641-47ed-9f1a-5131fc20e814/content>
26. Попович М. В. Нарис історії культури України. К., 1998. <http://litopys.org.ua/popovych/narys.htm>
27. Плохій С. Брама Європи. – Харків, 2016. – 496 с. https://shron3.chtyvo.org.ua/Plokhii_Serhii/Brama_Yevropy_Istoriia_Ukrainy_vid_skifskykh_voien_do_n_ezalezhnosti.pdf?
28. Плохій С. Російсько- українська війна: повернення історії. – Харків, 2023. – 400 с.
29. Плохій С. Походження слов'янських націй. Домодерні ідентичності в Україні, Росії та Білорусі. К.: Критика, 2015 – 456. - https://shron3.chtyvo.org.ua/Plokhii_Serhii/Pokhodzhennia_slovianskykh_natsii_Domoderni_identychnosti_v_Ukraini_Rosii_ta_Bilorusii.pdf
30. Plokhyy Serhii. The Russo-Ukrainian War: The Return of History. 2023. – 416 p.
31. Plokhyy Serhii. The gates of Europe: a history of Ukraine. - New York. 2015. - https://shron3.chtyvo.org.ua/Plokhii_Serhii/The_Gates_of_Europe_A_History_of_Ukraine_anhl.pdf
32. Огієнко І. Нариси з історії Української Православної Церкви. Київ, 1993. - <http://litopys.org.ua/>
33. Сусак В.Українські мистці Парижа.1900-1939. К.:Родовід, 2010.-408
34. Яковенко Н. У пошуках Нового неба. Життя і тексти Йоанікія Галятовського. – К.:Критика, 2017.- 704 с.
35. Яковенко Н. Дзеркала ідентичності. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI – початку XVIII століття. – К.: Laurus, 2012. - 472 с.: іл. (Серія «Золоті ворота»; вип.2). - https://shron1.chtyvo.org.ua/Yakovenko_Natalia/Dzerkala_identychnosti.pdf?

36. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. – 3-тє вид., перероблене та розшир.- К.: Критика, 2006.-584 с.: іл. - https://shron1.chtyvo.org.ua/Yakovenko_Natalia/Narys_istorii_serednovichnoi_ta_ranno_modernoj_Ukrainy.pdf

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Бовсунівська Т. Феномен українського романтизму. – К., 1997. Режим доступу. – <https://www.twirpx.com/file/2827054/>
2. Войтович В. М. Українська міфологія. - Київ: «Либідь». 2002 р. - 664 с. Режим доступу. - https://chtyvo.org.ua/authors/Voitovych_Valerii/Ukrainska_mifolohiia/
3. Грабович Г. Шевченко як міфотворець: семантика символів у творчості поета/ пер. С.Павличко. – К.: Радянський письменник, 1991. – 212 с. Режим доступу. - https://chtyvo.org.ua/authors/Hrabovych_Hryhorii/Poet_iak_mifotvorets_semantyka_symboliv_u_tvorchosti_Tarasa_Shevchenka/
4. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Стара історія на новий лад. – К.:Критика, 2011. – 176 с. -
5. https://shron1.chtyvo.org.ua/Hrytsak_Yaroslav/Strasti_za_natsionalizmom_Stara_istoriia_na_novyj_lad.pdf?
6. Грицак Я. Руслан, Богдан і Мирон: три приклади конструювання ідентичності серед галицьких русино-українців. – Україна Модерна. Число 8/2023. - https://chtyvo.org.ua/authors/Hrytsak_Yaroslav/Ruslan_Bohdan_i_Myron/
7. Грицак Я. Пророк у своїй вітчизні. Франко та його спільнота (1856-1886). – Київ: Критика, 2006. – 632 с.- https://shron1.chtyvo.org.ua/Hrytsak_Yaroslav/Prorok_u_svoji_vitchyzni_Franko_ta_ego_spilnota_1856_-_1886.pdf?
8. Грицак Я. Іван Лисяк-Рудницький: становлення історика, 1919-1937. Наукові записки УКУ. – Львів, 2019. – Число XIII. – Серія: «Історія». – Вип.3. – 312 с. - https://shron1.chtyvo.org.ua/Hrytsak_Yaroslav/Ivan_Lysiak-Rudnytskyi_stanovlennia_istoryka_19191937.pdf?
9. Ukraina to codzienne doswiadczenie. Znak. – 2014. - №705. – s.60-65. - https://shron1.chtyvo.org.ua/Hrytsak_Yaroslav/Ukraina_to_codzienne_dowiadczenie_pl.pdf?
10. One World is not enough, or my Adventures with National Paradigm. - https://shron1.chtyvo.org.ua/Hrytsak_Yaroslav/One_World_is_not_enough_or_my_Adventures_with_National_Paradigm_anhl.pdf?
11. National Identities in Post-Soviet Ukraine: The Case of Lviv and Donetsk. Harvard Ukrainian Studies, Vol.22 : Cultures and Nations of Central and Eastern Europe (1998), pp. 263-281. Published by: Harvard Ukrainian Research Institute. - https://shron1.chtyvo.org.ua/Hrytsak_Yaroslav/National_Identities_in_Post-Soviet_Ukraine_The_Case_of_Lviv_and_Donetsk_en.pdf?
12. Geschichte und Erinnerung: Amnesie, Ambivalenz, Aktivierung/ Die Ukraine: Prozesse der Nationsbildung. Ed. By Andreas Kappeler. – Köln: Böhlau, 2011. 3467 pp. – pp.403-418. -

https://shron1.chtyvo.org.ua/Hrytsak_Yaroslav/Geschichte_und_Erinnerung_Amnesie_Ambivalenz_Aktivierung_nim.pdf?

13. Грицак Я. 26-й ПРОЦЕНТ, або Як подолати історію. – К., 2014. – 136 с. -
https://shron1.chtyvo.org.ua/Hrytsak_Yaroslav/26-i_protcent_abo_Yak_podolaty_istoriiu.pdf?
14. Тека автора Ярослава Грицака. Істор.праці/істор.статті/істор.есеї. -
https://chtyvo.org.ua/authors/Hrytsak_Yaroslav/
15. Єфремов С.О. Історія українського письменства. – К.: Феміна, 1995.
Режим доступу. -
https://chtyvo.org.ua/authors/Yefremov_Serhii/Istoriia_ukrainskoho_pysmenstva/
16. Ілленко Ю. Парадигма кіно. – К.: Абрис, 1999. - 412с.
17. Касянов Г. Незгодні: українська інтелігенція у русі опору 1960-80-х років.- К., 1995. - 224 с. Режим доступу. -
<http://resource.history.org.ua/item/0005602>
18. Корнієнко Н. Український театр у переддень третього тисячоліття. – К.: Факт, 2000.- 160 с.
19. Корнієнко Н.Лесь Курбас: репетиція майбутнього. – К.:Факт, 1998. – 469с.
20. Кошелівець І. Шестидесятники // Енциклопедія українознавства :Словникова частина : в 11 т. / Наукове Товариство ім. Шевченка ; гол. ред. проф., д-р Володимир Кубійович. — Париж ; Нью-Йорк ; Львів : Молоде життя, 1954–2003. – С.506.
21. Кривда Н.Ю.Українська культура в європейському контексті/Культурологія:підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Харків, Фоліо, 2013.- С.715-777.
22. Лавріненко Ю.Розстріляне Відродження: Антологія 1917-1933: поезія-проза-драма- есей./Під ред.. Наєнка М.К. – К.: Вид.центр «Просвіта», 2001. – 794с.
23. Литвинов В. Україна в пошуках своєї ідентичності. XVI - початок XVII. – К.: Наукова думка, 2008. – 525с.
24. Лісовий В. С. Культура – ідеологія – політика. – К.: Видав- ництво ім. О. Теліги, 1997. - 352 с.
25. Маринович Мирослав. Чому культурні війни смертельні для України.
Режим доступу.-<https://life.pravda.com.ua/columns/2015/10/9/201531/>
26. Огородник І.В., Русин М.Ю. Українська філософія в іменах. – К., 1997.
– 328 с. Режим доступу.-
https://chtyvo.org.ua/authors/Ohorodnyk_Ivan/Ukrainska_filosofia_v_ime_nakh/